Täysistunto

Tiistai 4.12.2018 klo 14.02—20.52

2. Lakialoite laiksi kansanedustajain eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin kumoamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakialoite LA 84/2018 vp Antti Kaikkonen kesk ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.03 **Antti Kaikkonen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmisten luottamus eduskuntaa kohtaan rakentuu paljolti siitä, että me kansanedustajat hoidamme työmme, lakien säätämisen ja valtion talousarvion hyväksymisen, mahdollisimman hyvin. Tärkeää luottamuksen rakentamisen kannalta ja rakentumisen kannalta on myös, että toimimme oikeudenmukaisesti ja pidämme kaikessa kiinni kohtuuden vaatimuksesta.

Kansanedustajien sopeutumiseläke on etenkin viime vuosina koetellut ihmisten oikeudentuntoa — kai voi sanoa, että aivan syystä. Se on koettu epäoikeudenmukaiseksi, kun samaan aikaan on Suomen talouden kuntoon laittamiseksi muun muassa nostettu eläkeikää ja jouduttu hallituspohjasta riippumatta usein säästämään palveluista ja etuuksista ja muutoinkin edellytetty monessa kohtaa ihmisiltä joustamista. On myös todettava, että joissain tapauksissa sopeutumiseläkettä on käytetty alkuperäisen tarkoituksensa vastaisesti.

Arvoisa puhemies! Nyt epäkohdat ollaan korjaamassa. Tällä kahdeksan eduskuntaryhmän yhteisellä lakialoitteella sopeutumiseläke, jota on periaatteessa voinut saada maailman tappiin asti, niin sanoakseni, lopetetaan. Se loppuu nyt. Jos eduskunta hyväksyy uudistuksen, maaliskuusta alkaen kansanedustajat ovat toimikautensa jälkeen oikeutettuja sopeutumisrahaan. Sitä voi saada yhdestä kolmeen vuotta. Sopeutumisrahan suuruus olisi vähintään 2 100 euroa kuukaudessa, ja sen määräytymisessä otetaan huomioon myös pääomatulot. Sopeutumisrahaa maksetaan jo vuonna 2011 ja sen jälkeen eduskuntaan valituille. Nyt sen piiriin ovat siis tulossa kaikki maamme entiset ja nykyiset kansanedustajat.

Arvoisa puhemies! Eduskunnassa pitkään toimineiden kansanedustajien etuja heikennetään uudistuksessa taannehtivasti. Nyt sopeutumiseläkettä saavilla olisi oikeus saada sopeutumisrahaa kolme vuotta lain voimaantulon jälkeen. Lisäksi muut eläkkeeseen oikeutetut entiset kansanedustajat voivat saada uutta sopeutumisrahaa kaksi tai kolme vuotta riippuen siitä, kuinka pitkään he ovat eduskunnassa olleet. Lakialoitteen allekirjoittaneet eduskuntaryhmät pitävät näitä järjestelyjä perusteltuina kohtuuttomien tilanteiden välttä-

miseksi. Lakialoitteen laadinnassa kuultiin myös perustuslakiasiantuntijoita. Heidän näkemykselleen annettiin tässä työssä iso painoarvo.

Arvoisa puhemies! Uskon, että uudistuksen jälkeen olemme tilanteessa, joka istuu nykyistä tuntuvasti paremmin ihmisten oikeudentuntoon ja oikeudentajuun. Samalla eduskunnassa siirrytään tavanomaisemman työttömyysturvan suuntaan. Kiitän keskustan eduskuntaryhmän puolesta lämpimästi muita lakialoitteen allekirjoittaneita edustakuntaryhmiä ja eduskunnan puhemiestä hyvästä yhteistyöstä uudistuksen valmistelussa. Ajattelen, että samanlaista yhteisen näkemyksen rakentamista tarvitsemme tulevaisuudessa muissakin asioissa, kun teemme yhdessä työtä Suomen ja suomalaisten parhaaksi.

Lopuksi esitän, arvoisa puhemies, toiveen asianomaisille valiokunnille, että tämä lakialoite voitaisiin käsitellä valiokunnissa ripeästi mutta asianmukaisesti ja hyvissä ajoin ennen vaalikauden loppua.

14.07 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Kuten me kaikki tiedämme, ennen vuotta 2011 eduskuntaan valitut kansanedustajat ovat olleet oikeutettuja sopeutumiseläkkeeseen, jos he ovat toimineet kansanedustajina vähintään 7 vuotta. Tämä sopeutumiseläke on taannut heille tarvittaessa ruhtinaallisen tulotason aina vanhuuseläkeikään asti, jopa kymmenien vuosien ajaksi, vaikka he eivät olisi enää päivääkään tehneet töitä. Sopeutumiseläke on aiheuttanut vain ahneutta ja laiskuutta.

Olemme saaneet lukea useita uutisointeja, kuinka työikäiset entiset kansanedustajat nostavat suuria sopeutumiseläkkeitä keräten samaan aikaan myös muhkeita pääomatuloja. Ensinnäkin tämä on todella väärin tavallisia kansalaisia kohtaan, mutta kuten olen aikaisemminkin todennut, on se myös väärin, että tämä vääristää yritysten välistä kilpailua, kun exkansanedustajien yritystoimintaa tuetaan sopeutumiseläkkeen muodossa. Sopeutumiseläke toimii starttirahana ja samalla yrittäjän lisätulona, vaikka pyörittäisi yritystoimintaa alle omakustannehinnan näin kilpailua vääristäen. Sopeutumiseläke tuo myös lisätuloja, jos entistä kansanedustajaa ei huvita tehdä ansiotyötä täysipäiväisesti tai ollenkaan. [Martti Mölsä: Ihan kun oikeakin eläke!]

Sopeutumiseläke on ollut tarkoitettu eduskunnasta pudonneiden kansanedustajien tilapäiseksi työttömyysturvaksi — tilapäiseksi. Sopeutumiseläkejärjestelmää on käytetty kuitenkin sumeilematta väärin. Esille tulleet väärinkäytökset ovat suututtaneet kansalaiset, ja nyt siihen on tulossa muutos. Sopeutumiseläke on ollut entisten kansanedustajien kohtuuton ja avokätinen työttömyysturva sekä toimeentulon lisä, mihin ei ole hallituksen leikkaukset vaikuttaneet. Kyllä kansanedustajien pitäisi sopeutua takaisin normaaliin työelämään, kun samaan aikaan kansalaisten vaaditaan sopeutuvan muuttuviin työmarkkinoihin sekä uudelleenkouluttautumaan ja hakemaan töitä entistä pidemmän työmatkan päästä.

Arvoisa puhemies! Toivon hartaasti, että saamme vihdoin maaliin sopeutumiseläkkeen lopettamispäätöksen. [Simon Elo: Kannatatteko sitä?] Se on oikeus ja kohtuus. 27.4.2016 tässä salissa käsiteltiin tekemääni lakialoitetta, jossa esitettiin sopeutumiseläkkeen poistoa. Vain kuusi henkilöä, kaikki perussuomalaisia, puhui täällä sopeutumiseläkkeen poiston puolesta. Onko median paine saanut nyt kaikki heräämään? [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tarkoitus on, että kun tämän aloitteen allekirjoittajia löytyy kutakuinkin kaikista ryhmistä, niin käytäisiin nyt ryhmittäin varsinaiset puheenvuorot, jotka on tänne pyydetty, ja sen jälkeen vasta debattia, jos tarvetta on.

14.10 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! On pakko tietysti ilolla tervehtiä sitä, että eduskunta itsessään on herännyt tähän. Toki mediapaine on vaikuttanut ja ehkä sitten se, että jotkut eduskunnassa ovat lähteneet populismin ratsastamisen rattaille. Nämä virheelliset käytännöt olisi pitänyt poistaa jo aikoja sitten, eli pääomatulojen osalta olisi sopeutumiseläkkeen kohdalla pitänyt jo aikoja sitten ratkaista tämä ongelma. [Jukka Gustafsson: Totta!] Minä ymmärrän, että tässä on ollut taustalla se, että me eri puoluetahojemme kautta olemme eri lailla työllistettäviä kansanedustajia. Vapaille markkinoille pääluottamusmiehen ja vasemmistolaisen kansanedustajan työllistyminen ei ole niin yksinkertaista kuin ehkä nyt olemme havainneet: eduskunnan ovet käyvät niin kuin hollitalli, kun eräästä eduskuntaryhmästä mennään lääke- ja terveysalojen yrityksiin jo kesken kauden. Me emme ole samanlaisessa asemassa oman puoluekantamme takia, ja siksi on hyvä, että meillä on järjestelmä, joka turvaa meitä myös työttömyyden osalta.

En arvostele tätä päätöstä sinällään, koska tämä on oikeutettu ja tasavertainen kaikkien osalta, mutta olisin toivonut, että tämän päätöksen olisi valmistellut ulkopuolinen taho, niin kuin meidän palkkioita säätelevä palkkiotoimikunta. Ei tule koskaan aivan täydellistä, kun ihmiset voivat itse määritellä oman työsuhteensa ehtoja. Silloin objektiivisuus jollakin tavoin kuitenkin hajaantuu. Ja tässäkin mallissa on niitä puutteita, joita varmasti tullaan toivottavasti jatkossa korjaamaan.

Sopeutumisrahan määritelmänä olisi pitänyt olla ansiosidonnaisen päivärahan maksuperusteisuus. Silloin meidän ei olisi tarvinnut määritellä sinne, että se on vähintään 2 100 euroa ja että huomioidaan tietyiltä osin joitakin tulonmuodostuksia ja ikävuosia. Olisi ollut paljon yksinkertaisempaa, että jokainen tulojensa mukaan saa niin sanottua ansiosidonnaiseen päivärahaan verrattavaa tuloa ansiosidonnaisen päivärahan maksuperusteiden perusteella, eikä välttämättä niin, että siellä on ikävuosia ja muita. Me olisimme tulleet vielä enemmän kansalaisten kanssa tasavertaiseen asemaan. Me olisimme voineet keskustella tuolla toreilla ja turuilla siitä, että olemme tässä yhteiskunnassa samanlaisessa asemassa kuin palkansaaja. Se olisi ollut tärkeää, että me olisimme lähteneet siihen.

Mutta toki on hyvä, että emme ole vaatimassa, niin kuin perussuomalaiset olivat yhdessä vaiheessa vaatimassa, että pitää olla ansiosidonnainen päiväraha. Perussuomalaisilta unohtui se, että ansiosidonnaisessa päivärahassa pääomatulot eivät vähennä ansiosidonnaista päivärahaa. Nyt tässä eduskunnan tekemässä päätöksessä sopeutumisrahan osalta pääomatulot vähentävät sopeutumisrahaa. En ole ihan varma, mitä kaikkea perussuomalaiset ovat ajatelleet, kun ensin vaadittiin ansiosidonnaista päivärahaa [Laura Huhtasaaren välihuuto] ja sitten ei kuitenkaan hyväksytty tätäkään järjestelmää, että nostettiin lähelle ansiosidonnaista päivärahaa, mutta se ei ole onneksi edustaja Myllykosken päänsärky. Se on ehkä sitten enemmän perussuomalaisten omaa murehtimista ja jälkeenpäin märehtimistä. [Laura Huhtasaari: Meillä on oma linja!] — Nimenomaan oma linjanne, joka on todellakin epäselvä.

Arvoisa herra puhemies! Järjestelmä, joka tekee yhteiskunnasta tasapuolisemman kansanedustajien ja kansalaisten välillä, on kannatettava, ja siksi henkilökohtaisesti olen sitoutunut tähän uudistukseen, vaikkakin siellä on tiettyjä valuvikoja. Siellä on nyt oikein huomioitu ne käytetyt ajat, kun kansanedustaja on ministerinä, niin että hänen ansiotasonsa tulee huomioiduksi [Ilkka Kanerva: Ei huomioida!] sopeutumisrahassa, kun sinne tulee viimeiset ja ensimmäiset 15 vuotta. [Ilkka Kanerva: Ei auta! — Pertti Salolainen: Ei auta!] — Jos minä nyt oikein olen sitä lukenut, niin kyllä se tulotaso sieltä silloin huomioidaan. [Ilkka Kanerva: Ei tule! — Pertti Salolainen: Ei tule! — Jukka Gustafsson: Valiokunta korjaa

sen!] — No, sitten toivotaan, että valiokunta korjaa, koska minusta se luottamustehtävän hoitaminen, jonka ihminen on täällä eduskunnassa saanut, kun hän on hallituksessa ministerinä, tulisi kyllä huomioida. [Pertti Salolainen: Hyvä!] Minun mielestäni se on oikeudenmukaista. Se on tämän järjestelmän heikkous, että me emme nyt tehneet tätä ansiosidonnaisen päivärahan maksuperusteiden perusteella. Ei ansiosidonnaista päivärahaa, mutta se olisi pitänyt huomioida, kuinka niitä tuloja tulee, niin kuin eläkejärjestelmässä. — Kiitoksia.

14.16 **Simon Elo sin:** Arvoisa puhemies! Tämä eduskunta on saanut viimein korjattua kansalaisten oikeustajua ja myös moraalia koetelleen epäkohdan ja lakkauttanut nykyisten ja entisten kansanedustajien sopeutumiseläkkeet. Jatkossa ei enää ole mahdollista, että nuori kansanedustaja jää eläkeikäänsä asti — jopa eläkeikäänsä asti — sopeutumiseläkkeen varaan tai suoraan sanottuna kikkailee yritystoiminallaan itselleen lisäansioita. Kohtuuttoman eläkejärjestelmän tilalle tulee lyhyempi sopeutumisraha, jota maksetaan vain tarpeen mukaan ja vain rajallisen ajan. Tämä siirtymäsäännös, mikä julkisuudessakin on otettu esille, on tarpeen jo sen puolesta, että tämä esitys on perustuslain mukainen eli kukaan ei joudu kohtuuttomaan tilanteeseen.

Muutoksen myötä esimerkiksi pääomatuloja runsaasti saavilla edustajilla ei enää ole mahdollisuutta nostaa sopeutumisrahaa lisäansioita kerätäkseen, ja moni mediassakin näkemämme väärinkäytös muuttuu yksinkertaisesti mahdottomaksi. Eläkkeen korvaava sopeutumisraha on kuin kansanedustajan ansiosidonnainen mutta on itse asiassa monilla edustajilla ansiosidonnaista matalampi. On hienoa, että eduskunnassa vallitsi lähes yksimielinen halu remontoida väärinkäytöksille altis järjestelmä. Sinisetkin olivat tässä työssä mielellään mukana.

En voi kuitenkaan olla ihmettelemättä, että perussuomalaiset ovat jättäytyneet ulos tästä päätöksestä poistaa kansanedustajien sopeutumiseläkkeet. Kuten tässä edustaja Myllykoski toi esille, perussuomalaisille ei käynyt 2 100 euron vähimmäiskorvaus, vaan esitettiin, että otettaisiin käyttöön ansiosidonnainen työttömyysturva kansanedustajille, jolloin vähimmäistasoksi olisi tullut 2 400 euroa — 300 euroa enemmän kuukaudessa. Ja lisäksi heidän esityksessään pääomatuloja, kuten edustaja Myllykoski toi esille, ei olisi otettu huomioon.

Edustaja Lehto puheenvuorossaan sanoi, että kansanedustajan sopeutumiseläkejärjestelmä on ollut ahneutta ja laiskuutta. Varmasti tässä väitteessä on totuuden perää. Mutta yhtä lailla voi kysyä: Onko perussuomalaisilta ahneutta vaatia 2 400, kun muut eduskuntaryhmät esittävät 2 100? Onko perussuomalaisten laiskuutta, että ette ole ottaneet selvää, että teidän mallissanne pääomatuloja ei oteta lainkaan huomioon? [Kari Kulmala: Hyvä tarina on tärkein!] Edustaja Saarakkala, sinisten kansanedustaja, aikanaan on tehnyt aivan vastaavanlaisen esityksen kuin mitä edustaja Lehto sinänsä oikeutetusti kertoi tehneensä, lakialoitteena esittänyt, että tämä järjestelmä lakkautetaan. Mutta kysymys herää, miksi edustaja Lehto puheenvuorossaan ei kertonut, että te ette ole nyt tässä mukana. Te ette ole lakkauttamassa kansanedustajien sopeutumisrahajärjestelmää, vaikka muuten puheet ovat kovia. [Laura Huhtasaaren välihuuto]

Siniset ovat tyytyväisiä tähän esitykseen. Se on kohtuullinen, se on perustuslain mukainen, se on kansan oikeustajua vastaava, ja mikä tärkeintä, se toteutuu. Siinä on valittamisen ja vaikuttamisen välinen ero.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Nyt puhujalistassa on seuraavana edustaja Lindtmanin puheenvuoro. Myönnän vielä hänelle puheenvuoron, ja sen jälkeen tultaisiin listassa tilanteeseen, jossa on samasta ryhmästä useampia edustajia, mistä syystä Lindtmanin puheenvuoron jälkeen käydään tässä debatti.

14.20 **Antti Lindtman sd:** Arvoisa puhemies, käytän tämän puheenvuoron jo vähän niin kuin ennakkoon paikalta.

Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa on kyse asiasta, josta on pitkään, pitkään puhuttu: tällä lakialoitteella epäoikeudenmukaiseksi koettu sopeutumiseläkejärjestelmä loppuu. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on käsitellyt tämän lakialoitteen, ja teimme päätöksen ylimielisesti: olemme tämän lakialoitteen takana. Ja siksi olen itse henkilökohtaisesti tämän lakialoitteen allekirjoittanut.

Todella on niin, että nyt loppuu — ja hyvä niin — tämä kansalaisten oikeustajua ihan syystä koetellut järjestelmä, jossa on ollut mahdollista nostaa sopeutumiseläkettä eläkeikään asti, ja sitten sitä on koetellut erityisesti tämä kikkailu näillä pääomatuloilla, että samaan aikaan on ollut mahdollista nostaa vaikka kuinka isoja pääomatuloja ja samaan aikaan sitten tätä sopeutumiseläkettä.

Tässä on todella huolellinen valmistelu tehty täällä eduskunnassa. Tämä on käyty tarkkaan läpi, on pyydetty valtiosääntöoppineiden lausuntoja ja on löydetty sellainen malli, jolla tällä tavoin, ehkä jopa vähän poikkeuksellisellakin tavalla, tähän järjestelmään voidaan puuttua.

Haluan myös omasta puolestani kiittää muita eduskuntaryhmiä hyvästä valmistelusta. On hyvä, että tähän saatiin erittäin laaja enemmistötuki taakse täältä eduskunnasta, ja uskon, että tämä asia voidaan nyt käsitellä ripeästi valiokunnissa.

Tietysti on valitettavaa, että kaikki eduskuntaryhmät eivät ole tässä mukana. Tässähän sellaisiakin vaihtoehtoja esitettiin, että kansanedustajille olisi kertynyt sellaista työttömyysturvan kaltaista turvaa, joka edelleen olisi voinut mahdollistaa näiden pääomatulojen nostamisen riippumatta siitä, kuinka isoja nämä pääomatulot olisivat. Ja kun se oli se yksi keskeinen asia, joka koettiin kansalaisten keskuudessa epäkohdaksi, niin sen takia mielestäni tämä lakialoite on järkevämpi malli. Eli kun on ollut niitä ajatuksia — joita ilmeisesti tässäkin prosessissa esitettiin niiden ryhmien toimesta, jotka nyt tässä lakialoitteessa eivät ole mukana — tästä pääomatulojen nostamisesta edelleen, niin mielestäni se on syytä tässä samassa lopettaa, ja olenkin tyytyväinen siihen, että tähän löytyi erittäin laajan enemmistön tuki. Toivon, että tämä asia etenee ripeästi valiokunnissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron asiasta, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

14.23 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti tämäkin on vain osauudistus, joka koskee vain ja ainoastaan tätä sopeutumiseläkettä. Edellisen kerran, kun tehtiin uudistus siihen liittyen, huomattiin, että se tapahtui julkisuuden paineessa ja kiirehtien, ja siihenkin jäi valuvikoja. On aivan varma asia, että kaikista näistä kansanedustajien työhön liittyvistä tekijöistä joudutaan jatkossakin keskustelemaan. Siksi olisi pitänyt olla rohkeutta — ja voi sitä löytyä vieläkin ennen kuin tämä kausi on loppuun menty — että tehdään periaatepäätös ryhmien välillä siitä, että linjataan, että ulkopuolinen valmisteleva elin rakentaa mallin, joka pitää sisällään kaikki kansanedustajan työhön liit-

tyvät tekijät, kulukorvaukset, asumisen, palkan, kaikki muut työnteon ehdot, jotta voidaan luoda sellainen järjestelmä, että se on läpinäkyvä, se kestää aikaa ja kritiikkiä, on ennustettava eikä muutu kesken kauden. Silloin uskon, että tämä tilanne on paljon parempi kansanedustajille, kansalaisille ja [Puhemies koputtaa] heidän välillään.

14.24 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En puhu nyt sopeutumisrahasta, se on ilmeisesti ratkaistu tässä aika hyvin. Puhun ihan oikeasta eläkkeestä, jonka epäkohdat piti myöskin ratkaista tässä yhteydessä.

Tiedustelin Kevasta tässä jokin aika sitten, minkälaisen eläkkeen saan. Sieltä kerrottiin, että senttiäkään ei tule ministerieläkettä — senttiäkään ei tule ministerieläkettä kahdeksan vuoden raatamisesta ministerinä.

Meitä on useita entisiä ministereitä, jotka ovat samassa asemassa kuin minä, ja tässä piti ratkaista nyt meidän asemamme. Nyt olen epätietoinen — minä en sano varmasti mitään, tulin Washingtonista UaV:n matkalta, mutta katsoin, että alkupäästä 15 vuotta tai sitten loppupäästä 15 vuotta. Se ei esimerkiksi minulle käy ollenkaan, koska minä olen siinä välissä ollut kahdeksan vuotta ministerinä. [Ilkka Kanervan välihuuto] — Ja tässä on meitä useita tuossa eturivissä, jotka ovat samassa tilanteessa.

Nyt sanon vain sen, että on hyvä, että täällä edustaja Myllykoski kiinnitti tähän asiaan huomiota. [Puhemies koputtaa] Tämähän ei voi olla näin. Ei meillä voi olla kahdenlaisia ministereitä: niitä, jotka saavat ministerieläkettä, ja niitä, jotka eivät saa. Tässä ei ole nyt kysymys mistään epäoikeudenmukaisuudesta. Tässä on kysymys tasa-arvosta, siitä, että kaikkia entisiä ministereitä kohdellaan täsmälleen samalla tavalla. [Puhemies koputtaa]

En sano siis mitään varmaa vielä, koska en ole niin syvällisesti paneutunut tähän lakiesityksen [Puhemies koputtaa] kompleksisuuteen tältä osin. Sanon vain sen, että jos ei tätä muuten saada selville, [Puhemies koputtaa] niin tämä epäkohta on valiokunnassa korjattava.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Sattuneesta syystä puhemiehen joustovara oli poikkeuksellisen pitkä tässä puheenvuorossa. [Jukka Gustafsson: Ihan oikeutetusti! — Ilkka Kanerva: Meillä on hyvä puhemies!]

14.26 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En nyt tähän ministerien eläkeasiaan ota kantaa; ainoa vain, että toivon myöskin, että sitä sitten valiokunnassa käsitellään.

Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron sen takia, että olen halunnut ainakin itse kansanedustajan työssä noudattaa mahdollisimman hyvää työmoraalia. On ollut suorastaan sietämätöntä tämän talon ulkopuolella törmätä ja olla mukana niissä kansalaiskeskusteluissa, joissa on sivuttu näitä kansanedustajien sopeutumiseläkkeitä. Nyt otamme yhteisesti merkittävän askeleen parempaan suuntaan. Täysin hämmästynyt olen siitä, että perussuomalaiset-niminen puolue haluaa säilyttää yhden suurimmista maksussa olevissa eläkkeissä olevista epäkohdista, että pääomatulot voidaan säilyttää entisellään. Eihän tässä ole mitään järkeä kansalaisten tasa-arvon ja oikeudenmukaisuusajattelun kannalta.

14.27 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset todella haluamme lakkauttaa sopeutumiseläkkeen. Me perussuomalaiset korostamme edelleen, että me olisimme voineet hyväksyä suoraan mallin, jossa kansanedustajan sopeutu-

misraha olisi tuotu aidosti ja kaikissa tilanteissa palkansaajan kanssa samalle viivalle kaikkine velvoitteineen. Näin ei uudessa mallissa ole, ei koske aktiivimallia. [Välihuutoja vasemmalta] Siis tulee kuin manulle illallinen. [Eduskunnasta: Entä pääomatulot?] — Ei, muuten tällä tavalla, mutta sitten olisi... — [Ilkka Kanerva: Ei se tiedä niistä mitään!] — Joo, pääomatuloja ei hyväksytä. — [Hälinää] Nyt on sen verran mökää, niin jatketaan kohta.

14.28 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todella hienoa, että kansan oikeudentuntoon on vastattu ja yhteisesti, ilman perussuomalaisia, olemme saaneet sovittua, että tämä eläkejärjestelmä muutetaan niin kuin kansalaiset haluaisivat.

Ihmettelen todella paljon, että perussuomalaiset haluaisivat tämän suurimman epäkohdan — sen, että pääomatuloilla, yrittämisellä kikkailu voisi jatkua — säilyttää omassa mallissaan, kun kaikki muut ryhmät täällä ovat tunnustaneet sen, että se juuri on suurin epäkohta ja siihen tulee puuttua.

Toivoisin vielä, että perussuomalaisetkin kääntäisivät kelkkansa ja tulisivat kansan tuntojen puolelle ja ymmärtäisivät, että eivät kansanedustajat voi toimia, kuten muu kansa ei halua.

14.29 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreän ryhmän mielestä on erinomaisen hyvä asia, että tähän on löydetty nyt ratkaisu ja tämä sopeutumiseläkejärjestelmä lakkautetaan. Se on ollut aivan kohtuuton, eikä se ole ollut kyllä tätä päivää.

On aivan selvä asia, että silloin kun kansanedustaja lopettaa työnsä, hän tarvitsee sen turvan — niin kuin kuka tahansa, kun työt loppuvat — mutta tämä vanha järjestelmä, jossa se turva on ollut käytännössä ikuinen eikä ole velvoittanut mihinkään, ei ole sellainen, mikä tähän päivään kuuluu, ja on erinomaisen hienoa, että ryhmät yhdessä ovat löytäneet tähän sovun. Ja on todella valitettavaa, että perussuomalaiset jäivät tästä ulos, mutta toivon, että he voisivat tulla tähän edelleen mukaan.

Meille on tärkeätä ollut myös se, että myös muutoin kansanedustajien sosiaaliturva on lähempänä muiden sosiaaliturvaa. Että vaikka me saamme palkkiota emmekä palkkaa, niin esimerkiksi sairausrahassa [Puhemies koputtaa] ja muussa tämä huomioitaisiin.

Ja lopuksi haluan muistuttaa, että sopeutumiseläke on työttömyysturvan kaltainen, ja sen takia tämä päätös [Puhemies koputtaa] ei tarkoita, että muihin eläkkeisiin ei voisi myöhemmin puuttua.

14.30 **Thomas Blomqvist r** (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Med den här lagmotionen avslutas nu riksdagsledamöternas anpassningspensionssystem. Svenska riksdagsgruppen är med om den här lagmotionen och stöder den alltså.

Det är ändå kanske skäl att poängtera också i det här sammanhanget att den här lagmotionen ingriper retroaktivt i tidigare bestämda och beviljade pensionsförmåner och därför är det också viktigt att den får en grundlig och saklig behandling i utskotten.

Herra puhemies! Tässä nyt lakkautetaan kansanedustajien sopeutumiseläkejärjestelmä, ja meidän eduskuntaryhmä on siinä mukana, kuten kaikki muutkin ryhmät, paitsi yksi.

Haluan painottaa sitä, että nyt kun olemme muuttamassa takautuvasti aikaisemmin päätettyjä ja myönnettyjä eläkkeitä, niin on myös paikallaan, että tämä saa perusteellisen ja asiallisen valiokuntakäsittelyn.

Ja sitten vielä tästä, kun nyt sopeutumisrahaa nostetaan lähemmäksi palkansaajan ansiosidonnaista työttömyysrahaa: Minusta se on kohtuullista. Se ei ole vielä ihan sillä tasolla kuin työttömyysraha, mutta kuitenkin sitä nostetaan lähemmäksi, ja se on asiallista. [Puhemies koputtaa]

14.32 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa ja varsin perusteltua, että eduskuntaryhmät yhdessä ovat nyt pystyneet sopimaan, pois lukien yksi eduskuntaryhmä, että tämä epäoikeudenmukaiseksi koettu kansanedustajien sopeutumiseläkejärjestelmä nyt lakkautetaan. Ja on varsin toivottavaa, että tämä kohtuullisen ripeästi mutta asiallisesti tässä talossa pystytään hoitamaan, jotta todella tämä järjestelmä on nyt sitten kuopattu 1.3.2019 lukien.

Mutta, arvoisa puhemies, samalla yhdyn kyllä niihin hämmästelyihin, joita tässä salissa nyt useampi kollega on todennut perussuomalaisten eduskuntaryhmän suuntaan. Jos olen ymmärtänyt oikein, niin te haluatte siis vielä antaa lisää rahaa näille sopeutumisrahan saajille ja säilyttää tämän suurimman epäkohdan, mikä liittyy siihen, että pääomatuloja pystytään edelleen nostamaan ilman, [Ville Tavio: Missä näin on ollut?] että se vaikuttaa tähän rahaan. Sehän on tämä teidän esityksenne, kun se on nykyisessä ansiosidonnaisessa päivärahassa, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja sitä te olette esittäneet. [Ville Tavio: Ei me esitetä ansiosidonnaista!] Olisiko nyt vielä perusteltua kysyä, voisitteko te tulla järkiinne ja tulla tähän yhteiseen rintamaan mukaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Östman ja hänen jälkeensä edustaja Niikko, vastauspuheenvuorot.

14.33 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kahdeksan eduskuntaryhmää on tehnyt tämän lakialoitteen, jolla kansanedustajan sopeutumiseläkejärjestelmä lopetetaan ja korvataan sopeutumisrahalla, ja hyvä näin.

Vielä kerran haluan muistuttaa perussuomalaisille, jos teille on edelleen jäänyt epäselväksi: päinvastoin kuin te tiedotitte heti sen päätöksen jälkeen, sopeutumiseläkkeitä ei koroteta, vaan ne lakkautetaan. On totta, että pienimmälle sopeutumisrahalle tehtiin korjaus. On siis totta, että 2 100 euroa on 300 euroa enemmän kuin 1 800 euroa, mutta 2 100 euroa on samaan aikaan 300 euroa vähemmän kuin 2 400 euroa, jonka te alun perin ja näköjään loppuun asti olisitte vaatimassa. Teille ei riittänyt, vaan te halusitte 300 euroa enemmän kuin me muut ryhmät, [Ville Tavio: Missä näin on ollut?] eikä sekään vielä riittänyt teille. Miksi te haluatte järjestelmän, joka edelleen mahdollistaa pääomatulojen saamisen ilman, että se vaikuttaa tähän kansanedustajan tulotasoon?

14.34 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että nyt kerrankin käydään tämä asia kunnolla läpi. [Eduskunnasta: Niin on!] Tämän nykyisen eläkejärjestelmän, sopeutumiseläkejärjestelmän ovat tehneet vanhat puolueet, juuri nämä, jotka nytten kilvan kehuvat, että he poistavat epäkohtia. Te olette tämän saaneet aikaiseksi. Ja nytten kun tässä tarjottiin sellaista ota tai jätä -sopimusta, mihin ei saanut tehdä mitään muutoksia, niin perussuomalaiset eivät voineet sitä hyväksyä. Me emme olleet millään ta-

valla hyväksymässä sitä, että pääomatulot edelleenkin jäävät. Me olisimme halunneet poistaa ne, joten meiltä ei ole mitään erillistä esitystä tullut, kun te ette halunneet sinne tehdä mitään muutoksia.

Suurin epäkohta, mikä tässä on, on se, että te halusitte tämän esityksen kautta myös lisätä ja koplata itsellenne 260 euroa lisää rahaa kuukaudessa. Tässä korotetaan kansanedustajien sopeutumisrahaa samaan aikaan, [Anne Kalmarin välihuuto] kun se dinosauruspykälä nytten poistetaan. Siinä mielessä se on epäoikeudenmukaista niitä kansalaisia kohtaan, jotka laitetaan työttömyyskortistoon aktiivimallin piiriin, jonka ministeri Lindström on keksinyt ja te, hallitus, olette keksineet, ja meidän mielestämme myös kansanedustaja, jos jää työttömäksi, niin sinne samaan jonoon vaan työvoimatoimistoon. Mutta teille se ei sopinut.

14.36 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, kansanvaltaisessa demokratiassa ensi keväänä kansa päättää, kuka siellä jonossa sitten on ja kuka ei.

Mutta mitä tulee tähän edustaja Niikon väitteeseen, että mitään muutoksia ei saisi tehdä: hyvänen aika, me kävimme useamman neuvottelukierroksen ryhmien kesken, joissa perussuomalaistenkin edustaja oli paikalla, teki muutosesityksiä niin kuin kaikki muutkin, mutta lopulta ilmoitti, ettei ole tässä yhteisessä esityksessä mukana.

Katsotaanpa nyt ne kolme asiaa, mitä perussuomalaiset ovat tässä esittäneet: Olette esittäneet, että haluatte lakkauttaa sopeutumiseläkejärjestelmän. Hyvä, niin mekin, mutta te ette ole mukana siinä ratkaisussa. Toinen on, että ette halua korotettua sopeutumisrahaa. No, te esitätte vielä enemmän, kuin mitä tässä neuvotteluesityksessä esitetään. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei!] Kolmas, te ette halua, että pääomatulot olisivat sellaisena tekijänä, jonka voisi ottaa silloinkin, kun saa korotettua sopeutumisrahaa.

No, teidän esityksessänne, jossa tulee ansiosidonnainen työttömyysturva, lain mukaisesti ei voida ottaa pääomatuloja huomioon. Saisi siis ansiosidonnaisen ja saisi ne pääomatulot vielä päälle, mitä tässä järjestelmässä, jota muut ryhmät esittävät, ei tule. [Puhemies koputtaa] Tutustukaa edes omaan esitykseenne, jos ette meidän esitykseemme.

14.37 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se tosiasiassa oli kuitenkin niin, että tämä viimeinen kierros, mitä ainakin meille esitettiin, oli niin, että ota tai jätä, tämä on kokonaisuus. Siinä ei päästy viilaamaan ensimmäistäkään lisäesitystä.

Tässä on muitakin epäkohtia, esimerkiksi se, että ensimmäisen vuoden jälkeen olisi oikeutettu sopeutumisrahaan. Eikö se nyt ole niin, että, muistaakseni, kolme vuotta pitäisi olla kansanedustajana? Tämähän on ihan kuin räätälöity joitakin edustajia varten, jotka ovat täällä vuoden istuneet tai vähän pidempään. Ja siinä mielessä täytyy todeta se, että olisi ollut kohtuullista kuitenkin tässä korjata se, mistä tämä lähti liikkeelle. Mehän halusimme yksimielisesti poistaa ne dinosauruseläkkeet, ja siitä tämä koko pallo lähti liikkeelle. Eikö ole näin? Tästä olemme samaa mieltä.

Mutta nyt sinne haluttiin koplata erilaisia lisäyksiä, ja yksi lisäys on se, että 260 euroa tulee lisää rahaa. Ja tämä ei meille käy, koska ollaan samaan aikaan leikattu kansalaisilta niin paljon etuuksia tälläkin hetkellä. Ja toisekseen, jos olisi käynyt niin, että tämä olisi sidottu ansiosidonnaiseen päivärahaan, me olisimme sen hyväksyneet sen tähden, [Puhemies koputtaa] että se olisi ollut samalla viivalla palkansaajan kanssa. Silloin palkansaaja olisi hyväksynyt myös sen, että kansanedustaja menee [Puhemies koputtaa] työttömyyskortistoon ja tarvittaessa aktiivitoiminnan piiriin, [Puhemies koputtaa] jos ei töitä löydy.

14.38 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan tehtävä on ylläpitää yhteiskunnassa oikeudenmukaisuuden henkeä, ja sitä tämäkin lakialoite nyt sitten vahvistaa. Eli tämä sopeutumiseläkejärjestelmä on koettu laajasti epäoikeudenmukaisena, ja nyt se eläkejärjestelmä loppuu, ja kaikki kansanedustajat siirtyvät sopeutumisrahajärjestelmän piiriin.

Tässä oli kaksi epäkohtaa, jotka nousivat esille. Yksi oli se, että tämä sopeutumiseläkejärjestelmä ei ollut ajallisesti rajattu — nyt se rajataan aivan selvästi. Toinen epäkohta oli se, että pääomatulot eivät pienentäneet sopeutumiseläkkeen määrää — nyt sekin epäkohta tässä poistetaan. Eli tässä selvästikin muutetaan tätä järjestelmää nyt ajallisesti rajatuksi ja lähemmäksi oikeudenmukaisuuden periaatetta.

Mutta perussuomalaisten johdonmukaisuus on täysin kateissa. Edustaja Niikko sanoi tuossa, että vuoden jälkeen voi saada jo sopeutumisrahaa, ja samalla hän huutaa ansiosidonnaisen perään, jota voi saada jo kuuden kuukauden jälkeen. Kuuden kuukauden työssäolon jälkeen voi saada ansiosidonnaista, ja te pyydätte sitä. Olkaa johdonmukaisia lausunnoissanne. [Eduskunnasta: Populistit eivät ole johdonmukaisia!]

14.39 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten jo monessa puheenvuorossa on todettu, tämä vanha sopeutumiseläkejärjestelmä ei ole tätä päivää, vaikka sille toki oli syynsä silloin, kun se järjestelmä luotiin. Se, että se ei vastaa yksi yhteen esimerkiksi ansiosidonnaista, on seurausta siitä, että mehän emme saa palkkaa vaan palkkiota. Siitä seuraa myös monia muita yllätyksiä. Eduskuntauran jälkeen ei esimerkiksi viiteen vuoteen kannata sairastua, koska kun lasketaan päivärahoja, niin palkkiota ei lasketa tuloksi. Esimerkiksi laki osasairauspäivärahasta ei lainkaan noteeraa kansanedustajan palkkioita, vaan siltä vuodelta on nolla euroa tuloa, ja sen perusteella lasketaan päiväraha.

14.40 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selvitetään nyt lisää tätä perussuomalaisten kantaa, kun se ei vain jostain syystä tunnu menevän jakeluun. Perussuomalaisten kanta on ollut ja on yhä, että kansanedustajille ei tehdä mitään korotuksia, ei mitään korotuksia mihinkään etuuksiin. Minkä takia teidän pitää — SDP nyt on tehnyt niin varmaan ennenkin — koplata näitä asioita tällä tavalla keskenään? Eikö teille kelpaisi, että poistetaan ainoastaan se sopeutumiseläkejärjestelmä, niin kuin kaikki täällä tahtovat, ja sitten, kun te tahdotte näitä erilaisia korotuksia omiin etuuksiinne, miksei niitä voida tuoda vaikka erikseen tänne käsittelyyn?

Perussuomalaiset eivät ole missään vaiheessa esittäneet mitään korotuksia, eivät ansiosidonnaisen korotuksia, eivät sopeutumisrahan korotuksia. Neuvotteluissa te toitte pöydälle niitä vaihtoehtoja, ja siinä vaiheessa perussuomalaisten näkemys oli, että no, laitetaan kaikki kansanedustajat samalle viivalle kansalaisten, palkansaajien kanssa. Siinä tulee paljon velvollisuuksia, työttömyysvakuutusmaksuja ynnä muuta. Miksi SDP ei halua, että kansanedustajat kuuluvat aktiivimalliin? Miksei vasemmistoliitto halua, että kansanedustajat kuuluvat aktiivimallin piiriin?

14.41 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olin ryhmäni edustajana siinä eduskuntaryhmien viimeisessä yhteisessä kokouksessa, jossa asiat linjattiin. Ja nimenomaan, perussuomalaiset, teidän edustajanne Meri esitti siellä ansiosidonnaista mallia, joka olisi mahdollistanut pääomatuloilla kikkailun jatkumisen. Ja muistan sen siitäkin syystä, että sen palaverin jälkeen edustaja Myllykosken kanssa keskustelin,

että voiko olla totta, että perussuomalaiset esittävät tällaista mallia. On ikävä, että siitä palaverista ei pidetty pöytäkirjaa, josta kaikki nämä asiat voitaisiin tarkastaa. Ja, perussuomalaiset, vasemmistoliitto vastustaa kaikkien kohdalla aktiivimallia. Siinä me olemme johdonmukaisia. Meidän pöytä kyllä on puhdas sen suhteen. [Jukka Gustafsson: Missä edustaja Meri luuraa?]

14.42 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Viittaan edustaja Mustajärven hyvään puheenvuoroon. Muistan, että siinä kokouksessa en meinannut uskoa korviani, kun edustaja Meri ehdotti tätä ratkaisua. Kysyin selkeästi, tarkoitatteko todella, että te haluaisitte pysyä tässä ansiosidonnaisessa työttömyysturvassa, mikä tarkoittaa sitä, että se nousisi 300:lla, mikä tarkoittaa sitä, että se sallisi myöskin pääomatuloja. Ja hän vastasi: kyllä. [Markus Mustajärvi: Juuri näin!]

14.43 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voiko todellakin olla mahdollista, että vasen siipi on korottamassa sopeutumisrahaa? Voi. Mutta me voimme vieläkin saada tästä täysin yksimielisen päätöksen, kun vain emme korota sopeutumisrahaa. Emme lähteneet siihen, että tämä olisi ollut ansiosidonnainen, että olet palkansaajan kanssa samalla viivalla. Mutta kun me otimme käyttöön tämän sopeutumisrahan korottamisen, niin se vain ei perussuomalaisille käy. Meille käy se, että sopeutumiseläke lopetetaan. Me kannatamme sitä lämpimästi. Meille ei käy, että sopeutumisrahaa korotetaan. Tulkaa perussuomalaisten linjoille, ja kun jätämme sopeutumisrahan korottamatta, niin me saamme tästä yksimielisen päätöksen.

14.43 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viitaten edustaja Lehdon puheenvuoroon: kyllä tässä kysymyksessä paistaa perussuomalaisten ahneus ja laiskuus. Ei ole otettu selvää siitä, mitä tarkoittaa, jos kansanedustajalla olisi ansiosidonnainen työttömyyskorvaus. Se tarkoittaisi sitä, että pääomatuloja ei voitaisi ottaa huomioon, toisin kuin tässä mallissa voidaan. Ja tällä hetkellä sopeutumisraha on 1 800 euroa minimissään. Tässä esityksessä, minkä kaikki muut ryhmät ovat esittäneet, se olisi 2 100. Teidän esityksessä se olisi 2 400, eli ahneitakin vielä ollaan kaiken päälle. [Ville Tavio: Ei ole mitään esitystä!] — Tässä edustaja Tavio sanoi, että me emme esitä mitään korotuksia. Päinvastoin, tästä on täysin selvä todiste, esimerkiksi sitaatti Kaleva-lehdestä 8. joulukuuta 2017: ”Entisillä edustajilla pitäisi olla ansiosidonnaisen päivärahan tyyppinen etuus samoin kuin muillakin.” — Teidän eduskuntaryhmänne puheenjohtaja Leena Meri. Ei tarvitse edes arvuutella mistään kokouksista, joista ei ole pöytäkirjaa, vaan siitä on mustaa valkoisella lehdistössä. Kaikki muut tämän ymmärtävät, te ette.

14.44 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ottaisin toisen, erilaisen asian kansanedustajien eläkeasioista huomioon. Nyt on nimittäin niin, että tässä salissa on hämmästyttävästi myöskin niitä ihmisiä, joilla on työeläkettä aikaisemmasta työstä, muusta työstä kuin kansanedustajan työstä. Kansanedustajan työ on kuitenkin ainoa työ, joka nonsaleeraa kansanedustajan aikaisemmin tienaaman työeläkkeen. Kun ihminen täyttää 63 vuotta, hän on oikeutettu työeläkkeeseen. Kaikilla muilla osa-alueilla tämä työeläke säilyy, jos jatkaa työelämässä. Mutta jos jatkaa 63 ikävuoden jälkeen kansanedustajana, niin kansanedustajan joka ikinen kuukausi leikkaa työeläkkeen määrää, koska siinä tehdään sellainen yhteensovittaminen, mitä ei missään muualla työelämässä

tehdä. Eli jos tehdään eläkeuudistusta, niin toivoisin, että tehtäisiin se sitten kunnolla. Tehtäisiin edes tämä asia niin, että se koskettaisi kaikkia, [Puhemies koputtaa] jotka tässä salissa istuvat.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, tämän asian käsittelylle tässä vaiheessa varattu aikaikkuna alkaa olla lopussa. Myönnän tässä vielä vastauspuheenvuorot edustajille Myllykoski ja Suutari, ja siihen päätetään tältä erää keskustelu. [Mika Niikko: Pitäshän mun vastata näihin syytöksiin ainakin! — Jukka Gustafsson: Oothan sä saanut jo kolme puheenvuoroa!]

14.46 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei enempää politiikkaa, mutta ahne, ahneempi ja perussuomalainen on ehkä kuvaavaa, mitä te haluatte tässä keskustelussa. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä perussuomalaisten ryhmästä]

Mutta mennään itse asiaan. Minun mielestäni edustaja Salolainen toi erittäin hyvän asian esille, [Jukka Gustafsson: Pitäisikö perussuomalaisten paikka siirtää tuonne oikeistoon?] eli sen, kuinka tuloja huomioidaan eläkkeessä. Kannatankin edustaja Mustajärven esitystä, että voisimme yhdessä päättää, että teemme siitä jatkovalmistelun ja niin, että sen tekee joku ulkopuolinen taho, joka ilman omia arvolatauksiaan ja poliittisia pyrkimyksiään pystyy tekemään selviä ratkaisuja niin, että kansanedustajia ja ministereitä kohdellaan yhdenvertaisesti tässä maassa.

On tärkeätä huomioida, että vasemmistoliitto esitti, että tämä leikkaus ei saa olla ennakkopäätös [Puhemies koputtaa] eläkejärjestelmässä, ja se meni läpi... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

14.47 **Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä on sopeutumisturva, ei ansioperustainen, ja hyväksyn sen sillä perusteella.

Jos tämä olisi ansioperustainen elikkä täällä tehdyn työn perusteella vähän niin kuin tulo työttömyydestä, niin silloin tähän eivät vaikuttaisi pääomatulot ulkopuolella. Ja jos sitä nyt sitten perustellaan ansiosidonnaisuudella, niin se tarkoittaisi, että täällä tehty työ ei kaikilla ole samanarvoista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, tässä debatin vaiheessa, mikä nyt on käyty, perussuomalaisten edustajilla on ollut viisi vastauspuheenvuoroa ja seuraavaksi eniten vuorossa olleella ryhmällä on ollut kolme, elikkä sosiaalidemokraateilla. Tätä keskustelua jatketaan myöhemmin.

Keskustelu asiasta ja sen käsittely tässä vaiheessa keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 14.48.

Keskustelua jatkettiin kello 20.31.

Puhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn 2. asiakohdan käsittelyä.

20.31 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat lakkauttaa täysin aiheellisesti epäoikeudenmukaiseksi koetun sopetumiseläkejärjestelmän eduskunnalle viime keväänä jätetyn kansalaisaloitteen hengessä. Kuten kansalaisaloitteen perusteluissa on todettu: ”Uudistuksen tarkoituksena on poistaa kansanedustajien oikeus sopeutumiseläkkeeseen riippumatta siitä, milloin heidät on ensimmäistä kertaa valittu eduskuntaan. Jatkossa kaikille kansanedustajan tehtävää hoitaneille maksettaisiin sopeutumisrahaa.” Tämä on todella hyvä tavoite, mutta tämän 70 000 allekirjoitusta keränneen kansalaisaloitteen missään kohdassa ei kuitenkaan esitetä sopeutumisrahan tasokorotusta, kuten kahdeksan eduskuntaryhmän puheenjohtajien allekirjoittamassa lakialoitteessa on valitettavasti tehty, ja tässä on se olennainen syy, miksi perussuomalaiset jättäytyivät pois tästä lakialoitteesta. [Kari Kulmala: Populismia!] Lisäksi kahdeksan eduskuntaryhmän yhteisessä lakialoitteessa on muun muassa esitetty lyhennettäväksi sopeutumisrahan edellytyksenä olevan edustajanuran kestoa kolmesta vuodesta yhteen vuoteen, mitä emme myöskään pidä hyvänä ratkaisuna.

Arvoisa puhemies! Salissa on tänään aiemmin päivällä esitetty väitteitä, joiden mukaan perussuomalaiset olisivat esittäneet kansanedustajien sopeutumiskorvauksiin korotuksia. Täytyy todeta, että nämä tiedot ovat virheellisiä ja voitaneenkin ainakin päivällä käydyn keskustelun nojalla puhua jopa mustamaalauksesta. Todettakoon varmuudeksi, että neuvotteluprosessin ollessa käynnissä oli valmistelussa esillä kaksi vaihtoehtoa, joista ryhmien piti valita: joko kansanedustajien sopeutumisrahan korotus tai ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiriin siirtäminen. Aloite tähän ei siis tullut meiltä perussuomalaisilta, vaan meitä vaadittiin valitsemaan näistä kahdesta mallista mielestämme parempi vaihtoehto edellytyksenä neuvottelujen etenemiselle.

Arvoisa puhemies! Kuten totesin, perussuomalaisten ensisijaisena tavoitteena on jo pitkään ollut sopeutumiseläkkeiden lakkauttaminen ja toisaalta määräaikaisen sopeutumisrahan säilyttäminen nykyisellä tasollaan. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä olisi nähdäkseni kuitenkin voinut hyväksyä kompromissiesityksen kansanedustajien ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta, mikäli kaikki muut eduskuntaryhmät olisivat yksimielisesti pitäneet sitä sopeutumiseläkkeiden lakkauttamisen ehtona. Tämä olisi tuonut kansanedustajat samalle viivalle palkansaajien kanssa.

Sopeutumisrahan minimin yksipuolinen korotus ilman tavallisia palkansaajia koskevia erilaisia aktiivisuusehtoja, kuten voimassa oleva aktiivimalli ja valmistelussa oleva omaehtoisen työnhaun malli eli aktiivimalli 2, on sen sijaan mielestämme hyvin epäoikeudenmukainen ja erityisesti vieläpä ottaen huomioon sen, millaista politiikkaa tavallisia palkansaajia ja työttömiä kohtaan on tällä vaalikaudella Sipilän hallituksen toimesta harjoitettu.

Lisäksi sopeutumisrahaa maksetaan jatkossakin siltä osin kuin se ei yhdessä työ- tai yrittäjätoimintaan perustuvien ansiotulojen ja tuloverolaissa tarkoitettujen pääomatulojen kanssa ylitä kansanedustajan eläkkeen hieman yli 4 000 euron enimmäismäärää. Laki mahdollistaa siis edelleen sellaisia tilanteita, joissa entinen kansanedustaja tekee osa-aikaista työtä ja siitä ansaitsemansa palkan lisäksi hänelle maksetaan laissa säädetty sopeutumisraha ilman normaalia palkan ja etuuden sovittelua. Myös yrittäjänä toimiminen on sopeutumisrahakauden aikana mahdollista ja erityisesti, jos henkilö kerryttää yrityksensä pääomaa nostamatta palkkaa tai osinkoja. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan tapauksessa tilanne olisi luonnollisesti täysin toinen.

Arvoisa puhemies! Lakialoite on kuitenkin saanut käsittelyssä olevan muodon, ja onkin odotettavissa, että se etenee lainsäädännöksi asti ensi keväänä. Sopeutumiseläkkeiden lo-

pettamista koskeva muutosesitys on perussuomalaisten näkökulmasta täysin oikea ja kannatettava. Sitä vastoin kritisoimme erityisesti 2. lakiehdotuksen 2 §:ää, jossa säädetään yhden kauden tai kaksi kautta kansanedustajana toimineiden henkilöiden sopeutumisrahan korottamisesta ja ehtojen keventämisestä. Pykälä jättää muutoin hyvin tarpeelliseen esitykseen ikävän sivumaun.

Arvoisa puhemies! Edellä mainitsemani nojalla on hyvin todennäköistä, että perussuomalaiset tulevat aikanaan esittämään tähän nimenomaiseen viimeksi mainitsemaani kohtaan pykälämuutosta, joka säilyttäisi sopeutumisrahan minimin nykytasollaan. Tällöin kokonaisuudesta muodostuisi käsittääkseni jokseenkin oikeanlainen ja kohtuullinen ja myös kansalaisten näkökulmasta hyväksyttävissä oleva kokonaisuus.

20.37 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Lähetekeskustelussa on tänään ollut lakialoite laiksi kansanedustajain eläkelain muuttamisesta. Tälle muutokselle on tarvetta — nykyinen on kansalaisten oikeustajun vastainen.

Aloitteen tarkoituksena on lakkauttaa kansanedustajien sopeutumiseläkejärjestelmä ja siirtää kaikki entiset ja nykyiset kansanedustajat saman sopeutumisrahajärjestelmän piirin. Sopeutumisraha toisi jatkossa minimissään 2 100 euron tulotason yhden vuoden palvelleelle kansanedustajalle, ja karkeasti sopeutumisraha olisi kolme kautta palvelleelle noin 3 300 euroa ja 15 vuotta tai enemmän palvelleelle noin 4 000 euroa kuussa. Nykyistä sopeutumisrahajärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että ensimmäisen ja toisen kauden edustajien sopeutumisrahan määrä tulee lähemmäksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan tasoa ja oikeus sopeutumisrahaan syntyy, kun on ollut vuoden kansanedustajana.

Muiden ryhmien yhteisesti hyväksymä esitys puuttuu sopeutumisjärjestelmän väärinkäytöksiin. Perussuomalaiset eivät olleet valmiit yhteistä sopimusta tekemään. Jos jokainen puolue olisi toiminut kuten perussuomalaiset, olisivat nämä parannukset jääneet tekemättä nytkin. Sopeutumisrahaa ei ole pakko ottaa vastaan. Sen sijaan edustaja voi aina valita työttömän ansiopäivärahan, jos ei halua sopeutumisrahaa. Pienimmät sopeutumisrahat tulevat jäämään ansiopäivärahan tason alle.

Arvoisa rouva puhemies! Pidän tätä lakialoitetta oikeansuuntaisena muutoksena.

20.39 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! En lakkaa ihmettelemästä tätä perussuomalaisten logiikkaa, mitä tässä arvostamani edustaja Saviokin toi esille.

Alku meni ihan moitteitta, mutta kyllä se niin on, että kyllä meillä työttömyysturvajärjestelmä on avokätisempi kuin tämä sopeutumisraha. Meillä voi ansiosidonnaisella päivärahalla oleva saada pääomatuloja, eikä niitä vähennetä ansiopäivärahasta. Se on se olennainen seikka, mikä erottaa meidän näkemyksemme toisistaan. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä halusi korostaa näissä neuvotteluissa erästä seikkaa, ja se oli se, että tästä ei tule ennakkopäätöstä taannehtivista eläkkeiden leikkaamisista. Ja se, jos olen käsittänyt oikein, on kirjattu niin, että tämä ei toimi ennakkopäätöksenä.

Vasemmistoliiton kansanedustajana minun on helppo sanoa, että me vastustamme kaikkia aktiivimalleja. Mutta jos, niin olkoot sitten kansanedustajat siinä samassa hyömyssä, jos se ketä lohduttaa. Minun mielestäni se olisi ihan oikeutettua, ja jos sitä muiltakin kansalaisilta edellytetään, niin en halua olla siitä paitsi. Mutta me emme kannata aktiivimallia missään muotoa.

On valitettavaa, että me jouduimme tämän itse tekemään muokaten voimassa olevaa sopeutumiseläkejärjestelmän lainsäädäntöä, kun olisin nähnyt, että tämä järjestelmä olisi pi-

tänyt antaa ulkopuolisen tahon hoidettavaksi niin, että oltaisiin luotu kokonaan uusi järjestelmä, missä olisi pystytty ehkäisemään sitten niitäkin asioita, mitä täällä esimerkiksi edustaja Kasvi toi, että kansanedustajan, joka putoaa eduskunnasta, ei kannata sitten sairastua ihan vähään aikaan, kun palkkiosta ei koidu palkkaa, josta sairauspäiväraha muodostuisi.

Eli tähän jäi semmoisia säröjä näitten laskentaperusteitten osalta, samalla lailla kuin ministereitten osalta, että heidän kansanedustajakautenaan, kun he ovat olleet ministereitä, heidän eläkkeensä eivät kehity samalla tavoin. Tämäkin olisi...[Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa rouva puhemies! Vielä pieni jatko tähän. Eli valuvikoja jäi vielä jonkin verran. Lähetekeskustelun alkuvaiheessa edustaja Mustajärvi esitti, että voisimme tehdä eduskunnassa päätöksen, että jatkovalmisteluun lähdetään seuraavan vaalikauden alussa niin, että me pystyisimme muodostamaan ulkopuolisen asiantuntijaryhmän, kuten meillä tällä hetkellä on palkkiotoimikunta, joka tiheällä kammalla kävisi tämän koko prosessin, että huomioidaan myös ne kansanedustajat, jotka ovat ministereitä pitkänkin ajanjakson aikana — kun heitä ei kuitenkaan palvele 15 ensimmäistä tai 15 viimeistä vuotta, ei sopeutumisrahan eikä myöskään eläkkeen osalta, jos se ministerikausi sattuu sinne kahden 15 vuoden väliin. Meidän pitää olla oikeudenmukaisia kaikkia kansanedustajia kohtaan, ovat he sitten sinä kautena ministereitä tahi eivät, niin järjestelmän pitää kuitenkin olla samankaltainen kuin meillä yhteiskunnassa on eläkkeiden laskenta, ja sellainen, että me olemme tasavertaisessa asemassa.

Pidän kuitenkin tätä nykyistä mallia sinällään oikeudenmukaisena, että myös sitten kun kansanedustajilla on erinäisiä tuloja, vaikka he ovat samalla vaalikaudella valittuja — jotkut ovat valiokunnan puheenjohtajia ja heillä on isommat tulot — niin tämä järjestelmä kuitenkin huomioi sen tulon, jotenka tämä on tuotu lähemmäksi niitä ansiosidonnaisen päivärahan maksuperusteita. Toki olisi ollut vieläkin järkevämpää yksinkertaisesti tehdä tästä sopeutumisrahasta identtinen maksuperusteiden osalta ansiosidonnaiseen päivärahaan mutta sillä rajauksella, että pääomatuloja ei voi kartuttaa, ja sitten näihin muihinkin oltaisiin vielä otettu täsmennyksiä. Mutta keskustelu julkisuudessa alkoi nimenomaan pääomatuloja itselleen ottavista sopeutumiseläkeläisistä.

Keskustelu on ollut värikästä. Harmi, että perussuomalaiset eivät ole yhdessä rintamassa meidän kanssamme. On esitetty toiveita, että jos pitäisimme tämän sopeutumisrahan hieman alle 1 800:ssa, niin perussuomalainen eduskuntaryhmä voisi olla tässä päätöksessä mukana. Pidän kohtuullisena, että olemme tulleet yhdenvertaisemmaksi niiden työttömien kanssa, jotka ansiotyöstä putoavat irtisanomisen takia tai jostakin muusta syystä jäävät vaille työtä. Tätä keskustelua on helpompi käydä tuolla turuilla ja toreilla, kun voimme sanoa, että olemme melkein yhtä hyvässä asemassa kuin työtön palkansaaja. Mutta se, että ansiosidonnainen päiväraha olisi ollut samalla laskentakaavalla, olisi ollut keskusteluissa ja varmasti kansan suussa huomattavasti helpompi arvioida.

Perussuomalaiset tekivät oman ratkaisunsa. Sitä ei voi muuta kuin kunnioittaa, mutta hieman ehkä osaamisen puolella on petrattavaa siinä, mitkä ovat ne ansiosidonnaisen päivärahan maksu- ja karttumaperusteet, sillä meillä tälläkin hetkellä on myös se, että meillä on eripituisia ansiosidonnaisen maksuperusteita.

20.46 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Täytyy nyt tässä aloittaa varmaankin sillä, mistä olemme ilmeisesti edustaja Myllykosken kanssa samaa mieltä, ja todettakoon, että arvostan myös vastavuoroisesti häntä kyllä edustajana erittäin paljon. Te totesitte, että vasem-

mistoliitto ei hyväksy aktiivimallia missään muodossa eikä millään perusteella. Se on erittäin hyvä periaate, ja siihen on helppo yhtyä.

Mehän koko oppositio viime joulukuussa äänestimme yhtenäisesti aktiivimallia vastaan, mutta se valitettavasti hallituspuolueiden toimesta silloin läpi runnottiin. Nyt siitä on saatu erittäin huonoja kokemuksia sinällään, mutta hallitus nyt ei valitettavasti ole ollut ainakaan vielä valmis vetämään tätä malliaan pois, ottaen huomioon jopa sen, että sitäkin käsittelevä kansalaisaloite sai ennätysajassa erittäin suuren määrän nimiä taakseen. Mutta sen aika tulee myöhemmin.

Sitten otan kantaa myös tähän toiseen asiaan, mistä olen samaa mieltä edustaja Myllykosken kanssa: Kyllä tässä jonkinlainen ulkopuolinen valmistelu, olisipa se sitten tapahtunut palkkiotoimikunnan toimesta tai muuten, olisi voinut olla tarpeen. Sillä olisi helpommin vältetty nämä erilaiset ristiriidat, ja ehkä tämä asia on joillakin mennyt hiukan tunteisiinkin. Ehkä jatkossa voimme oppia siitä lisää.

Sitten tässä esityksessähän oli aiemmin, viime keväänä, kun se tuotiin julkisuuteen, tämä ministerien eläkkeiden laskentakaava. Siinä alun perin jätettiin kansliatoimikunnalle harkinnan varaa. He voisivat myöntää lisäeläkkeen. Tämä esitys on siltä osin kyllä parantunut, että nyt tässä on kaksi vaihtoehtoa pitkään kansanedustajana toimineille, joko 15 vuotta uran alusta on se eläkkeen määräytymisperuste tai sitten 15 vuotta lopusta, ja sen voi valita. Tämä on parempi malli, mutta ei sekään varmasti ehkä ihan kaikkia ongelmia ratkaise.

Totean sitten tähän, kun edustaja Myllykoski totesi, että tämän ansiosidonnaisen kesto on eri, että täytyy ottaa kuitenkin huomioon, että vähintään kymmenen vuotta kansanedustajina toimineilla henkilöillä — jotka siis saavat vähintään noin 2 500—2 600 euroa tätä sopeutumisrahaa, ja sen kestokin on kaksi vuotta — tämä on suurempi ja pidempi kuin ansiosidonnainen päiväraha.

Ja aivan viimeiseksi otan vielä kantaa tähän keskusteluun, jossa on todettu, että nykymuotoiseen sopeutumiseläkkeeseenhän pääomatulot eivät vaikuta. Sitä vastoin sopeutumisrahaan ne vaikuttavat. No, se muutos sinällään on, totta kai, hyvä, mutta sitten täytyy taas toisaalta muistaa, että siinä on edelleen se raja. Myöskään ansiosidonnaiseen päivärahaan pääomatulot eivät vaikuta, mutta siihen vaikuttavat ansiotulot. Sopeutumisrahaan ne eivät välttämättä vaikuta. Eli täydellistä mallia ei ole ainakaan vielä tosiaan löytynyt.

20.49 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on väitetty, että perussuomalaiset vastustavat tätä uudistusta. Näin ei tietenkään ole, emme me halua sen mallin jatkuvan, joka on niin sanotuilla vanhoilla sopeutumiseläkkeellä olevilla edustajilla. Se on kohtuuton, ja olemme sitä ajaneet alas aloitteilla ja kysymyksillä jo vuosien ajan. En oikeastaan ymmärrä sitä, että tällaista voi joku väittää.

Siitä, minkälaista mallia me haluamme, olemme sitten keskustelua käyneet ja pohtineet tietysti myös normaalia ansiosidonnaista mallia, mutta siinä on nämä pääomatuloihin liittyvät ongelmat, ja siltä osin ilman muuta emme ole sellaista mallia ajamassa nyt, emmekä ole olleet ajamassa, mutta verrattavissa pitkälti siihen, mikä malli olisi sitä kautta saatavissa, se olisi siinä mielessä oikeudenmukainen pohja, että silloin entiset edustajat olisivat samassa asemassa kuin työttömät muutoinkin. Voidaan tietysti pohtia, miksi muiden työttömien kuin entisten kansanedustajien ansiosidonnaisessa päivärahassa pääomatuloja ei oteta huomioon. Sitä voi pohtia, ja sitä voisi korjata siltä osin.

Meidän linjamme tulee näkyviin valiokunnassa ja sitten täällä, kun ollaan ensimmäisessä käsittelyssä. Uskon, että meillä on silloin pariin pykälään muutosesitykset, joista päästään äänestämään, ja näemme, miten esimerkiksi vasemmistoliitto niissä äänestää. Ja toisaalta sitten, kun ensimmäisessä käsittelyssä on lakiesitys sisällön osalta hyväksytty, se tulee sitten kolmen päivän päästä toiseen käsittelyyn, tai sen määräajan jälkeen. Ilman muuta me hyväksymme tämän mallin, emme esitä tätä lakialoitetta hylättäväksi, vaan hyväksymme sen mukaisen menettelyn, mutta toivomme, että ne ongelmat, epäkohdat, jotka olemme nostaneet tässä esille, korjataan ja ensimmäisessä käsittelyssä voimme hyväksyä paremman mallin, jonka voimme toisessa käsittelyssä sitten hyväksyä ja joka tulee voimaan, jolloin korjataan ne kohtuuttomuudet eikä toisaalta tehdä sellaisia päätöksiä, jotka loukkaavat niitä ihmisiä, joilta olemme tällä kaudella etuuksia leikanneet.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.